

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Bazı Değişkenlere Göre Narsistik Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi*

Onur AKYÜZ¹ , Sıtkı ÖZBEK²

Özet

Amaç: Bu çalışmada beden eğitimi öğretmenlerinin bazı değişkenlere göre narsistik kişilik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışma grubunda, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde yer alan okullarda görev yapan 32 kadın ve 140 erkek olmak üzere toplam 172 beden eğitimi öğretmeni oluşturulmuştur. Verileri toplamak amacıyla; Ames ve ark., (2006) tarafından geliştirilen ve Atay (2009) tarafından Türkçe güvenilirlik ve geçerliği yapılmış "Narsistik Kişilik Envanteri" kullanılmıştır. Çalışmanın verileri SPSS 22.0 paket programı kullanılarak test edilmiştir. T-testi ve One Way ANOVA testlerinden faydalanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin incelenen değişkenlere göre Narsistik Kişilik Özelliklerinin tüm alt boyutlar ve ölçek toplamında anlamlı farklılıklara ulaşılmıştır ($p<0,05$). Kadın beden eğitimi öğretmenlerinin narsistik kişilik özelliklerinin erkeklerden daha yüksek olduğu, lisans eğitim düzeyindeki beden eğitimi öğretmenlerinin narsistik kişilik özellikleri lisansüstü eğitim seviyesindekiler daha yüksek olduğu ve lisede görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin ortaokulda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Beden Eğitimi öğretmenlerinin narsistik kişilik özelliklerinin Narsistik Kişilik Envanterine göre düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca cinsiyet, yaş, lisansüstü eğitim durumları, öğretmenlik kademesi, öğretmenlik yılı değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Beden Eğitimi,
Narsistik,
Kişilik.

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 04.10.2024

Kabul Tarihi: 21.12.2024

Online Yayın Tarihi: 31.12.2024

DOI:10.18826/useeabd.1561179

Investigation of Narcissistic Personality Traits of Physical Education Teachers According to Some Variables

Abstract

Purpose: The aim of this study is to examine the distribution of narcissistic personality traits in physical education according to certain variables.

Method: The study groups consist of a total of 172 physical education teachers, 32 female and 140 male, working in schools affiliated with the Ministry of National Education in the 2021-2022 academic year. To collect data; "Narcissistic Personality Inventory", registered by Ames et al. (2005) and whose Turkish reliability and validity were made by Atay (2009), was used. The data of the study were tested using the SPSS 22.0 package program. T-test and One Way ANOVA tests were used.

Findings: According to the variables examined in physical education participating in the study, significant differences were reached in all sub-dimensions of Narcissistic Personality Traits and in the total scale ($p<0.05$). Cells where female physical education has higher narcissistic personality changes than males, undergraduate physical education has higher narcissistic personality traits than postgraduate education, and high school physical education methods are higher than middle school physical education.

Conclusion: It has been determined that the physical education regime is at a low level according to the narcissistic personality software Narcissistic Personality Inventory. In addition, significant differences have been determined according to gender, age, postgraduate education conditions, teaching level, and teaching year variables.

Keywords

Physical Education,
Narcissistic,
Personality Traits.

Article Info

Received: 04.10.2024

Accepted: 21.12.2024

Online Published: 31.12.2024

DOI:10.18826/useeabd.1561179

GİRİŞ

Narsisizm alan yazında kişilik bozukluğu olarak ele alınsa da genel itibarıyla tam olarak öyle değil. İlk olarak Havelock Ellis (1898) Psikolojik Bir Çalışma isimli eserinde yer verdiği narsisizmi sapkın bir davranış örüntüsü olarak tanımlıyor (Atay, 2010). Narsisizm; bilinçli ya da bilinçsiz olarak bireyin kendi vücuduna yönelik hissettiği haz, hayranlık, şehvet ve arzu duygularının yanı sıra, başka bireyleri ciddiye

¹ Sorumlu Yazar: Dicle Üniversitesi, Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu, onurakyuz1986@gmail.com

² Yazar, Batman Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, zsonike@gmail.com

* Bu Çalışma 11-13 Mayıs 2022 Tarihinde 6. Uluslararası Egzersiz ve Spor Bilimleri Kongresinde Sözlü Bildiri Olarak Sunulmuştur.

almama, onları sömürme ve onlarla empati kurmamasıdır (Hamedoğlu, 2009). Freud ise bu kavramı bireyin önce kendisini sonra başkasını sevdiği şeklinde ifade etmiştir (Timuroğlu, 2005). Bu anlamda ilk örnekleriyle 1927 yılına kadar (Abraham, 1927) dayanan dolayısıyla neredeyse her dönem (Kohut, 1972; Masterson, 1981) ön plana çıkan psikanalizin en önemli konularından birisi olan narsisizm, pek çok bilim insanı tarafından ele alınmıştır (Jones, 2013; Kernberg, 2014). Kohut'un Kendilik Psikolojisi Kuramı'nda narsisizm kavramı bireyler açısından normal bir nitelik olarak görülmeye başlanmıştır (Anıl ve Bahadır, 2007).

Bireyin kendisi, ailesi ve çevresindeki bireylerle uyumlu ilişkisi aynı zamanda çevresindeki bireylerin de beklentilerini görebileceği duygusunu yaşaması durumu normal narsisizmdir (Rozenblatt, 2002). Normal narsisizmde bireyin özgüven düzeyi ile kendisine verdiği değer yüksektir. Bu durumun sonucu olarak da dışarıdan gelen herhangi bir eleştiri kişinin özgüvenini olumsuz yönde etkilemez. Bu tip narsisizmde birey özgüvenini kendi kendine kabartarak doyurur (Akhtar, 1989). Bir bireyin çevresinden gelen övgü sonucu olumlu duygu durumuna erişmesi çok olağandır ancak narsistik kişilerde bu övgü için çaba çok fazladır (Özmen, 2006).

Normal narsisizme göre tepki ve davranış boyutunda daha problemleri davranış sergilenmesi, başkalarının düşüncelerinin önemsenmemesi ancak içsel olarak tamamen başkalarının düşünceleriyle tatmin olunması patolojik davranışın belirtileridir (Karaaziz ve Atak, 2013). Patolojik narsisizmde kişi tamamen dışarıdan yönelen yorumlara muhtaçtır ve bu normal narsisizm ile patolojik narsisizm arasındaki en önemli farktır (Rozenblatt, 2002). Daha öfkeli ve saldırgan tavırlar sergileyerek zayıf yönlerini kapatma çabası içerisine girerler (Kernberg, 2014).

Modernizmin insan hayatına egemenliği ile eğitim sistemi ahlak açısından gelişmiş kişiler yerine, kişilerin şahsen ön plana çıkmasını, her zaman en önde ilerleyen olmasını ve en başarılı olmasını teşvik eden bir yapıya evrildi. Bu anlayış ahlaki gelişimi ve erdemli davranış biçimini ortadan kaldırırken, narsisizmin temelini oluşturan bencillik, faydacılık ve sömürme gibi davranışları teşvik etmiştir. Bu durumun denetlenmesi ya da düzeltilmesi de elbette eğitimin temeli olan öğretmenlerle mümkündür. Bu araştırmanın amacı orta öğretimde çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin narsistik kişilik özelliklerini incelemektir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, Millî Eğitim Bakanlığı bünyesindeki okullarda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin narsistik kişilik özelliklerini belirli değişkenler yönünden incelemeyi amaçlanmıştır. Çalışma, beden eğitimi öğretmenlerinin bazı demografik özellikleri (yaş, cinsiyet, öğretmenlik yaptığı kademe, öğretmenlik süresi, lisansüstü eğitim durumu ve branş) ile narsistik kişilik özellikleri arasındaki ilişkileri betimleyici bir yaklaşımla ele almaktadır. Betimleyici araştırma modeli, mevcut bir durumu açığa çıkartmak ve açıklamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Çalışma grubunda, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde yer alan okullarda görev yapan 32 kadın ve 140 erkek olmak üzere toplam 172 beden eğitimi öğretmeni bulunmaktadır. Veriler kolayda örnekleme yöntemiyle toplanmıştır. Evreni temsil edebilmesi için örnekleme sayısı seçkisiz olmayan basit örnekleme yöntemi ile belirlenmesi uygun görülmüştür (Altunışık ve ark., 2017).

Veri Toplama Araçları

Verileri toplamak amacıyla; Ames ve ark. (2006) tarafından geliştirilen ve Atay (2009) tarafından Türkçe güvenilirlik ve geçerliği yapılmış "Narsistik Kişilik Envanteri" kullanılmıştır.

Narsistik Kişilik Envanteri (NKE)

"Narsistik Kişilik Envanteri" (NKE); Raskin ve Hall (1979) tarafından 54 madde olarak geliştirilmiştir. Faktör ve madde analizleri neticesinde 40 maddeye indirilmiştir. Akabinde madde ve faktör analizleri sonucunda 40 maddelik bir forma dönüştürülmüştür (Raskin ve Terry, 1988). Ames ve ark., (2006) tarafından da 16 maddelik bir form hâline getirilmiştir. Envanterin 16 maddelik Türkçe güvenilirlik ve geçerlik çalışması Atay (2009) tarafından yapılmıştır. Envantere katkısı olmadığı tespit edilen dört ifade

yenilendikten sonra, ölçeğin Cronbach alfa değeri 0,63 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin altı faktörü (otorite, kendine yeterlik, üstünlük, teşhircilik, hak iddia etme ve sömürücülük) bulunmaktadır. Söz konusu bu araştırmada elde edilen Cronbach Alpha değeri 0,74 olduğundan envanterin güvenilir olduğu söylenebilir.

Verilerin Analizi

Çalışmanın verileri SPSS 22.0 paket programı kullanılarak test edilmiştir. Verilerin normal dağılıma uyup uymadığını belirlemek için basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiş; Tabachnick ve Fidell'e (2013) göre bu değerler $\pm 1,5$ aralığında ise ki bizim çalışmamızda Çarpıklık: 0,690 Basıklık: -0,358 olarak hesaplanmış ve parametrik testlerin uygulanabileceği kabul edilmiştir. Katılımcıların tanımlayıcı istatistikleri için yüzde dağılımları, standart sapma, frekans ve aritmetik ortalamaları incelenmiştir. İkili grupların analizinde bağımsız örneklem için t-testi, üç veya daha fazla grubun karşılaştırmalı analizlerinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Gruplar arasındaki farklılaşmanın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit için Post-Hoc testlerinden Tukey testinden faydalanılmıştır. Uygulanan tüm istatistiksel analizlerde anlamlılık düzeyi 0,05 olarak uygulanmıştır. Analiz sonucu ele alındığında, histogram grafikleri, Q-Q Plot eğrisi, medyan ile ortalamanın birbirine yakınlığı ve çarpıklık ile basıklık değerlerinin $\pm 1,5$ aralığında bulunması gerekliliği ele alındığında, değişkenlerin normal dağılıma uyduğu tespit edilmiştir. Örneklem hacminin 172 olması nedeniyle, Merkezi Limit Teoremi gereğince 30 üzeri örneklem hacminin dağılımı normale yakınlaştırdığı gerekçesi ile çalışmada normallik testlerinin yapılmasına karar verilmiştir (Çakır ve Sesli, 2013).

BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların narsistik kişilik envanteri ve alt boyutlarının ortalama puan dağılımı sonuçları

Ölçek alt boyutları	n	\bar{X}	Ss	Çarpıklık	Basıklık
Üstünlük	172	0,88	0,92	0,595	-0,809
Teşhircilik	172	0,72	0,87	1,002	0,105
Otorite	172	0,63	0,72	0,692	-0,778
Sömürücülük	172	0,86	0,83	0,770	0,112
Hak İddia Etme	172	0,23	0,48	1,415	0,923
Kendine Yeterlilik	172	1,16	0,86	0,340	-0,529
Narsistik Kişilik Ölçeği (Toplam)	172	4,49	3,02	0,690	-0,358

Tablo 1 incelendiğinde, beden eğitimi öğretmenlerinin Narsistik Kişilik Envanteri'nden (NKE) aldıkları toplam ortalama puanın ($\bar{X}=4,49$) düşük düzeyde olduğu görülmektedir. NKE'nin alt boyutlarına bakıldığında, "Kendine Yeterlilik" alt boyutunda öğretmenlerin ortalama puanlarının ($\bar{X} = 1,16$) orta düzeyde olduğu, diğer alt boyutlarda ise "Üstünlük" ($\bar{X}=0,88$), "Teşhircilik" ($\bar{X}= 0,72$), "Otorite" ($\bar{X}=0,63$), "Sömürücülük" ($\bar{X}=0,86$) ve "Hak İddia Etme" ($\bar{X}=0,23$) alt boyutlarında narsistik kişilik özelliklerinin düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Veri normalliği ile ilgili çıkan sonuçlar $\pm 1,5$ olduğundan normalliğin sağlandığı söylenebilir (Tabachnick ve Fidell, 2013).

Tablo 2. Cinsiyete göre beden eğitimi öğretmenlerinin narsistik kişilik özellikleri değişkeni puan ortalaması karşılaştırma sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	df	p
Üstünlük	Kadın	32	1,50	1,02	4,41	170	0,00*
	Erkek	140	0,74	0,84			
Teşhircilik	Kadın	32	1,13	0,79	2,96	170	0,00*
	Erkek	140	0,63	0,87			
Otorite	Kadın	32	0,50	0,72	-1,12	170	0,27
	Erkek	140	0,66	0,72			
Sömürücülük	Kadın	32	1,38	0,87	4,08	170	0,00*
	Erkek	140	0,74	0,77			
Hak İddia Etme	Kadın	32	0,25	0,44	0,23	170	0,82
	Erkek	140	0,23	0,48			
Kendine Yeterlilik	Kadın	32	1,13	0,61	-0,27	170	0,73
	Erkek	140	1,17	0,91			
Narsistik Kişilik Envanteri (Toplam)	Kadın	32	5,88	2,98	2,94	170	0,00*
	Erkek	140	4,17	2,95			

* $p < 0,05$; Independent Samples t Test

Tablo 2'de uygulanan t-testi sonucuna yönelik NKE toplam puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılığının istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma saptanmıştır ($t=2,94$, $p=0,00$, $p < 0,01$). Kadın beden

eğitimi öğretmenlerinin ($\bar{X}=5,88$), erkek öğretmenlere ($\bar{X}=4,17$) göre narsistik kişilik özelliklerinin istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu gözlemlenmiştir. NKE'nin alt boyutlarından "Üstünlük" düzeylerinin cinsiyete göre farklılığı, %99 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=4,41$, $p=0,00$, $p<0,01$). Kadın öğretmenlerin ($\bar{X}=1,50$), erkek öğretmenlere ($\bar{X}=0,74$) göre "Üstünlük" düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Benzer biçimde, "Teşhircilik" alt boyutunda da cinsiyete değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma gözlemlenmiştir ($t=2,96$, $p=0,00$, $p<0,01$). Kadın beden eğitimi öğretmenlerinin ($\bar{X}=1,13$), erkek öğretmenlere ($\bar{X}=0,63$) göre "Teşhircilik" düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. "Sömürücülük" alt boyutunda da cinsiyete değişkeni açısından anlamlı farklılaşma saptanmıştır ($t=4,08$, $p=0,00$, $p<0,01$). Kadın öğretmenlerin ($\bar{X}=1,38$), erkek öğretmenlere ($\bar{X}=0,74$) göre "Sömürücülük" düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Diğer yandan, "Otorite", "Hak İddia Etme" ve "Kendine Yeterlilik" alt boyutlarında cinsiyet değişkeni için farklılaşma gözlemlenmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 3. Beden eğitimi öğretmenlerinin lisansüstü eğitim durumlarına yönelik narsistik kişilik envanteri ve alt boyutlarındaki t testi bulguları

Ölçek ve Alt Boyutları	Lisansüstü Durum	n	\bar{X}	Ss	t	df	p
Üstünlük	Evet	80	0,60	0,74	-3,91	170	0,00*
	Hayır	92	1,13	1,00			
Teşhircilik	Evet	80	0,65	0,92	-0,99	170	0,32
	Hayır	92	0,78	0,84			
Otorite	Evet	80	0,65	0,73	0,38	170	0,71
	Hayır	92	0,61	0,71			
Sömürücülük	Evet	80	0,80	0,82	-0,90	170	0,37
	Hayır	92	0,91	0,83			
Hak İddia Etme	Evet	80	0,25	0,54	0,45	170	0,66
	Hayır	92	0,22	0,41			
Kendine Yeterlilik	Evet	80	0,95	0,74	-3,09	170	0,00*
	Hayır	92	1,35	0,92			
Narsistik Kişilik Envanteri (Toplam)	Evet	80	3,90	2,86	-2,41	170	0,02*
	Hayır	92	5,00	3,08			

* $p<0,05$; Independent Samples t Test

Tablo 3 ele alındığında, NKE toplam puanlarının lisansüstü eğitim durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir ($t=-2,41$, $p=0,02$, $p<0,05$). Lisansüstü eğitim yapmayan öğretmenlerin ($\bar{X}=5,00$), lisansüstü eğitim yapanlara ($\bar{X}=3,90$) göre narsistik kişilik düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. NKE'nin alt boyutlarından "Üstünlük" düzeylerinin lisansüstü eğitim durumuna göre farklılığı %99 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlılık bulunmuştur ($t=-3,91$, $p=0,00$, $p<0,01$). Lisansüstü eğitim yapmayan öğretmenlerin ($\bar{X}=1,13$), lisansüstü eğitim yapanlara ($\bar{X}=0,60$) göre "Üstünlük" düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Diğer taraftan, "Kendine Yeterlilik" alt boyutunda da lisansüstü eğitim durumu değişkeni açısından anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır ($t=-3,09$, $p=0,00$, $p<0,01$). Lisansüstü eğitim yapmayan öğretmenlerin ($\bar{X}=1,35$), lisansüstü eğitim yapanlara ($\bar{X}=0,95$) göre "Kendine Yeterlilik" düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Diğer yandan, "Teşhircilik", "Otorite", "Sömürücülük" ve "Hak İddia Etme" alt boyutlarında lisansüstü eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılaşma gözlemlenmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 4. Beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlik kademesi durumlarına göre narsistik kişilik envanteri ve alt boyutlarındaki t testi bulguları

Ölçek ve Alt Boyutları	Öğretmenlik Kademesi	n	\bar{X}	Ss	t	df	p
Üstünlük	Ortaokul	92	0,87	0,85	-0,22	170	0,83
	Lise	80	0,90	1,00			
Teşhircilik	Ortaokul	92	0,80	0,93	1,35	170	0,18
	Lise	80	0,63	0,80			
Otorite	Ortaokul	92	0,54	0,65	-1,66	170	0,10
	Lise	80	0,73	0,80			
Sömürücülük	Ortaokul	92	0,63	0,67	-4,09	170	0,00*
	Lise	80	1,13	0,91			
Hak İddia Etme	Ortaokul	92	0,11	0,31	-3,80	170	0,00*
	Lise	80	0,38	0,58			
Kendine Yeterlilik	Ortaokul	92	1,00	0,66	-2,70	170	0,01*
	Lise	80	1,35	1,02			
	Ortaokul	92	3,96	2,60			

Narsistik Kişilik Envanteri (Toplam)	Lise	80	5,10	3,36
--------------------------------------	------	----	------	------

* $p < 0,05$; Independent Samples *t* Test

Tablo 4'te katılımcıların elde ettiği sonuçlara göre, NKE toplam puanlarının öğretmenlik kademesi değişkenine göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu gözlemlenmiştir ($t = -2,51$, $p = 0,02$, $p < 0,05$). Lise düzeyinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin ($\bar{X} = 5,10$), ortaokulda görev yapanlara ($\bar{X} = 3,96$) göre narsistik kişilik düzeylerinin istatistiksel olarak daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. "Sömürücülük" alt boyutunda da öğretmenlik kademesine göre anlamlı farklılık bulunmuştur ($t = -4,09$, $p = 0,00$, $p < 0,01$). Lise öğretmenlerinin ($\bar{X} = 1,13$), ortaokul öğretmenlerine ($\bar{X} = 0,63$) göre "Sömürücülük" düzeylerinin istatistiksel açıdan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. "Hak İddia Etme" alt boyutunda da kademe değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma gözlemlenmiştir ($t = -3,80$, $p = 0,00$, $p < 0,01$). Lise öğretmenlerinin ($\bar{X} = 0,38$), ortaokul öğretmenlerine ($\bar{X} = 0,11$) göre "Hak İddia Etme" düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. "Kendine Yeterlilik" alt boyutunda da öğretmenlik kademesi değişkeni ele alındığında anlamlı bir farklılaşma vardır ($t = -2,70$, $p = 0,01$, $p < 0,01$). Lise öğretmenlerinin ($\bar{X} = 1,35$), ortaokul öğretmenlerine ($\bar{X} = 1,00$) göre "Kendine Yeterlilik" düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Diğer yandan, "Üstünlük", "Otorite" ve "Teşhircilik" alt boyutlarında öğretmenlik kademesine göre anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir ($p > 0,05$).

Tablo 5. Beden eğitimi öğretmenlerinin yaş değişkenine göre narsistik kişilik envanteri ve alt boyutlarındaki farklılığa yönelik karşılaştırma sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Yaş	n	\bar{X}	s.s.	F	p	Tukey
Üstünlük	26-30 (1)	36	0,33	0,68	7,37	0,00*	1-2
	31-36 (2)	40	1,20	0,76			1-3
	37-43 (3)	48	1,08	0,96			
	44-51 (4)	48	0,83	1,00			
Teşhircilik	26-30 (1)	36	0,56	0,69	5,66	0,00*	1-3
	31-36 (2)	40	0,80	0,76			3-4
	37-43 (3)	48	1,08	1,13			
	44-51 (4)	48	0,42	0,65			
Otorite	26-30 (1)	36	0,67	0,68	0,16	0,92	-
	31-36 (2)	40	0,60	0,67			
	37-43 (3)	48	0,58	0,77			
	44-51 (4)	48	0,67	0,75			
Sömürücülük	26-30 (1)	36	0,89	0,57	6,44	0,00*	2-3
	31-36 (2)	40	1,30	0,79			2-4
	37-43 (3)	48	0,58	0,96			
	44-51 (4)	48	0,75	0,73			
Hak İddia Etme	26-30 (1)	36	0,22	0,42	6,71	0,00*	1-2
	31-36 (2)	40	0,50	0,68			2-3
	37-43 (3)	48	0,17	0,38			2-4
	44-51 (4)	48	0,08	0,28			
Kendine Yeterlilik	26-30 (1)	36	1,00	0,83	2,47	0,06	-
	31-36 (2)	40	1,20	1,09			
	37-43 (3)	48	1,00	0,71			
	44-51 (4)	48	1,42	0,77			
Narsistik Kişilik Envanteri (NKE Toplam)	26-30 (1)	36	3,67	2,24	2,97	0,03*	1-2
	31-36 (2)	40	5,60	3,18			
	37-43 (3)	48	4,50	3,31			
	44-51 (4)	48	4,17	2,91			

* $p < 0,05$; One Way ANOVA Test

Tablo 5'de katılımcı öğretmenlerin yaş grupları değişkeni açısından NKE ve alt boyutlarındaki farklılıkları incelemek amacıyla yapılan ANOVA'da; Narsistik Kişilik Envanteri (NKE Toplam) ile yaş grupları değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma gözlemlenmiştir ($F = 2,97$, $p = 0,03$, $p < 0,05$). Yapılan Post-hoc (Tukey) testi neticesinde, 31-36 yaş aralığındaki öğretmenlerin ($\bar{X} = 5,60$), 26-30 yaş aralığındaki öğretmenlere ($\bar{X} = 3,67$) göre narsistik kişilik özellikleri düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. "Üstünlük" Alt Boyutunda yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma gözlemlenmiştir ($F = 7,37$, $p = 0,00$, $p < 0,01$). Tukey testi sonucuna göre, 31-36 = 1,20 ve 37-43 ($\bar{X} = 1,08$) yaş gruplarındaki öğretmenlerin, 26-30 yaş grubundaki öğretmenlere ($\bar{X} = 0,33$) göre "Üstünlük" düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. "Teşhircilik" Alt Boyutunda yaş değişkeni

açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma bulunmuştur ($F=5,66$, $p=0,00$, $p<0,01$). 37-43 yaş grubundaki öğretmenlerin ($\bar{X}=1,08$), hem 26-30 ($\bar{X}=0,56$) hem de 44-51 ($\bar{X}=0,42$) yaşındaki öğretmenlerden "Teşhircilik" düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. "Sömürücülük" Alt Boyutunda yaş değişkeni açısından anlamlı farklılaşma saptanmıştır ($F=6,44$, $p=0,00$, $p<0,01$). 31-36 yaş grubundaki öğretmenlerin ($\bar{X}=1,30$), 37-43 ($\bar{X}=0,58$) ve 44-51 ($\bar{X}=0,75$) yaş gruplarına göre "Sömürücülük" düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. "Hak İddia Etme" Alt Boyutunda yaş grupları arasında anlamlı farklılaşma saptanmıştır ($F=6,71$, $p=0,00$, $p<0,01$). 31-36 yaş grubundaki öğretmenlerin ($\bar{X}=0,50$), diğer yaş gruplarına (26-30, 37-43 ve 44-51 yaş grupları) göre "Hak İddia Etme" düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. "Otorite" ve "Kendine Yeterlilik" Alt Boyutlarında yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 6. Katılımcıların öğretmenlik yılı değişkeni için narsistik kişilik envanteri ve alt boyutlarındaki farklılığa yönelik puan ortalaması karşılaştırma sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Öğretmenlik Yılı	n	\bar{X}	s.s.	F	p	Tukey
Üstünlük	1- 6 Yıl ⁽¹⁾	40	0,70	0,91	2,56	0,06	-
	7-12 Yıl ⁽²⁾	44	1,18	0,95			
	13-18 Yıl ⁽³⁾	44	0,91	0,80			
	19-37 Yıl ⁽⁴⁾	44	0,73	0,97			
Teşhircilik	1-6 Yıl ⁽¹⁾	40	0,80	0,99	1,53	0,21	-
	7-12 Yıl ⁽²⁾	44	0,91	0,80			
	13-18 Yıl ⁽³⁾	44	0,63	0,89			
	19-37 Yıl ⁽⁴⁾	44	0,55	0,79			
Otorite	1-6 Yıl ⁽¹⁾	40	0,90	0,71	6,33	0,00*	1-2 1-3 3-4
	7-12 Yıl ⁽²⁾	44	0,45	0,66			
	13-18 Yıl ⁽³⁾	44	0,36	0,49			
	19-37 Yıl ⁽⁴⁾	44	0,82	0,84			
Sömürücülük	1-6 Yıl ⁽¹⁾	40	1,10	0,55	12,59	0,00*	1-3 2-3 2-4
	7-12 Yıl ⁽²⁾	44	1,27	0,97			
	13-18 Yıl ⁽³⁾	44	0,36	0,65			
	19-37 Yıl ⁽⁴⁾	44	0,73	0,76			
Hak İddia Etme	1-6 Yıl ⁽¹⁾	40	0,20	0,41	5,06	0,00*	2-3 2-4
	7-12 Yıl ⁽²⁾	44	0,45	0,66			
	13-18 Yıl ⁽³⁾	44	0,09	0,29			
	19-37 Yıl ⁽⁴⁾	44	0,18	0,39			
Kendine Yeterlilik	1-6 Yıl ⁽¹⁾	40	1,30	0,79	1,20	0,31	-
	7-12 Yıl ⁽²⁾	44	1,09	1,10			
	13-18 Yıl ⁽³⁾	44	1,00	0,61			
	19-37 Yıl ⁽⁴⁾	44	1,27	0,87			
Narsistik Kişilik Envanteri (NKE Toplam)	1- 6 Yıl ⁽¹⁾	40	5,00	2,83	3,91	0,01*	2-3
	7-12 Yıl ⁽²⁾	44	5,36	3,51			
	13-18 Yıl ⁽³⁾	44	3,36	2,04			
	19-37 Yıl ⁽⁴⁾	44	4,27	3,20			

* $p<0,05$; One Way ANOVA Test

Tablo 6'da katılımcı öğretmenlerin öğretmenlik yılı değişkeni açısından NKE ve alt boyutlarındaki farklılıkları incelemek için ANOVA testi uygulanmıştır. Narsistik Kişilik Envanteri'nin (NKE Toplam) Öğretmenlik yılı grupları değişkenine yönelik istatistiksel olarak farklılaştığı bulunmuştur ($F=3,91$, $p=0,01$, $p<0,01$). Uygulanan Tukey testi sonucuna göre, 7-12 yıl arası deneyime sahip öğretmenlerin ($\bar{X}=5,36$), 13-18 yıl deneyime sahip öğretmenlere ($\bar{X}=3,36$) göre narsistik kişilik düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. "Otorite" Alt Boyutunda anlamlı farklılık saptanmıştır ($F=6,33$, $p=0,00$, $p<0,01$). 1-6 yıl deneyimli öğretmenlerin ($\bar{X}=0,90$), 7-12 yıl ($\bar{X}=0,45$) ve 13-18 yıl ($\bar{X}=0,36$) deneyimli öğretmenlere nazaran "Otorite" düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca, 19-37 yıl deneyime sahip öğretmenlerin ($\bar{X}=0,82$), 13-18 yıl deneyimi olan öğretmenlere göre daha yüksek "Otorite" düzeylerine sahip olduğu belirlenmiştir. "Sömürücülük" Alt Boyutunda anlamlı farklılaşma gözlemlenmiştir ($F=12,59$, $p=0,00$, $p<0,01$). 1-6 yıl ($\bar{X}=1,10$) ve 7-12 yıl ($\bar{X}=1,27$) deneyimi olan öğretmenlerin, 13-18 yıl deneyimi olan öğretmenlere ($\bar{X}=0,36$) nazaran "Sömürücülük" düzeylerinin daha fazla olduğu saptanmıştır. Ayrıca, 7-12 yıl deneyimi olan öğretmenlerin, 19-37 yıl deneyimi olan öğretmenlere ($\bar{X}=0,73$) göre daha yüksek "Sömürücülük" düzeylerinin olduğu belirlenmiştir. "Hak İddia Etme" Alt Boyutunda anlamlı farklılaşma gözlemlenmiştir ($F=5,06$, $p=0,00$, $p<0,01$). 7-12 yıl deneyime sahip öğretmenlerin ($\bar{X}=0,45$), 13-18 yıl ($\bar{X}=0,09$) ve 19-37 yıl ($\bar{X}=0,18$) deneyime sahip öğretmenlere göre "Hak İddia Etme" düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. "Üstünlük", "Teşhircilik" ve

"Kendine Yeterlilik" Alt Boyutları: Öğretmenlik yılı grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma gözlemlenmemiştir ($p>0,05$).

TARTIŞMA

Araştırma, Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde yer alan okullarda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin narsistik kişilik özelliklerini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Katılımcı beden eğitimi öğretmenlerinin genel narsistik ortalama puanları incelendiğinde, narsistik kişilik özelliklerini sergileme düzeylerinin anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Narsistik Kişilik Envanteri (NKE) cinsiyet değişkeni açısından farklılaşmaktadır. Buna göre; kadın beden eğitimi öğretmenlerinin narsistik kişilik eğilimlerinin ortalama puanlarının erkek meslektaşlarına göre daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Benzer biçimde, Karataş ve Taş'ın (2017) ilkökul ve ortaokul öğretmenlerinin narsistik kişilik eğilimleri üzerine yaptıkları bir çalışmada, kadın öğretmenlerin NKE ortalama puanlarının erkek öğretmenlere kıyasla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşılık, Atay (2009) yaptığı çalışmada narsisizm toplam puanlarının cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılaşma göstermediğini belirtmiştir. Bu farklılığı, Atay'ın (2009) çalışmasının 26 farklı sektördeki bireyler üzerinde yapılmış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Erkek beden eğitimi öğretmenlerinin, kadın meslektaşlarına göre daha düşük düzeyde kendini beğenmişlik sergilemeleri nedeniyle, narsistik kişilik özelliklerinin de kadınlara oranla daha düşük olduğu değerlendirilmektedir.

NKE puanlarında, lisansüstü eğitim durumu değişkenine göre de istatistiksel olarak anlamlı farklılık gözlemlenmiştir; lisansüstü eğitim yapmayan beden eğitimi öğretmenlerinin narsistik kişilik envanteri düzeylerinin, lisansüstü eğitim yapan öğretmenlere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çoban ve İrmiş'in (2018) yöneticilerin narsistik düzeyleri üzerine yaptıkları bir çalışmalarında, eğitim düzeyi düşük olan yöneticilerin, özellikle "Teşhircilik" alt boyutunda, eğitim düzeyi yüksek yöneticilere kıyasla daha yüksek puanlar aldıkları tespit edilmiştir. Bu sonuç doğrultusunda, eğitim seviyesi daha düşük olan bireylerin aşağılık kompleksiyle ilişkili davranışlar sergileyebilecekleri düşünülebilir. Çalışmamızın sonuçlarının da bu nedenle bu şekilde ortaya çıktığı değerlendirilmektedir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin görev yaptıkları okul türü değişkenine göre NKE puanları incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılıklar olduğu görülmektedir. Özellikle "Hak İddia Etme, Sömürücülük ve Kendine Yeterlilik" boyutlarında lisede çalışan öğretmenlerin, ortaokulda bulunan meslektaşlarına göre daha yüksek narsistik kişilik puanlarına sahip oldukları gözlemlenmiştir. Bu farkın, lisede görev yapan öğretmenlerin eğitim verdikleri öğrenci popülasyonu ile kurmak zorunda oldukları iletişim biçiminin, ortaokul öğrencilerine göre daha karmaşık ve farklı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca, lise öğretmenlerinin daha büyük yaş gruplarıyla etkileşimde bulunmalarının, narsistik kişilik özelliklerinin seviyelerinin yükselmesine katkıda bulunduğu değerlendirilmektedir.

Yaş değişkenine göre beden eğitimi öğretmenlerinin NKE'den aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde, anlamlı bir farklılaşma gözlemlenmektedir; 31-36 yaş aralığındaki öğretmenlerin ortalama puanları, 26-30 yaş aralığındaki öğretmenlere göre daha yüksektir. Çalışmamızın aksine, Atay (2009) bireylerin narsistik kişilik özelliklerinin yaş değişkeni açısından incelendiğinde anlamlı bir ilişki olmadığını gözlemiştir. Uçar'ın (2019) yetişkinlerin narsistik kişilikleri üzerine yaptığı araştırmasında ise yaş değişkeni açısından NKE toplam ve sömürücülük dışında tüm alt boyutlarda negatif yönde olumsuz ilişki tespit etmiştir. Bayrak ve ark., (2023) yaptığı diğer bir çalışmada ise, 28 yaş ve üzeri Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin hak iddia etme eğilimlerinin, 18-22 yaş arasındaki öğrencilere göre daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu farklılık yaş ilerledikçe bireylerin zamanın kaybettirdiklerini telafi etme olanağının azalması duygusunu yaşamaları olduğu düşünülmektedir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekteki deneyim sürelerine yönelik NKE puan ortalamalarında da istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir. Meslekte 7-12 yıl arası tecrübesi olan öğretmenlerin, 13-18 yıl arası tecrübe sahibi olanlara göre narsistik kişilik özellikleri puanlarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Yuca (2022), spor eğitmenleri üzerinde yaptığı çalışmada, eğitmenlerin çalışma süreleri ile narsistik kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edememiştir.

Bireyler deneyim kazandıkça daha sabırlı ve hoş görülme olurlar dolayısı ile bu farkın kaynağının da tecrübesizliğin verdiği sabırsızlık olduğu düşünülmektedir.

SONUÇ

Sonuç olarak, beden eğitimi öğretmenlerinin narsistik kişilik özelliklerinin bu çalışma bağlamında düşük düzeyde olduğu görülmüştür. Bu durum, öğretmenlerin spor geçmişine sahip olmaları ve güçlü kişilik özellikleri geliştirmiş olmalarıyla açıklanabilir. Ayrıca, özsayı ve özgüven düzeylerinin de bu bulgular üzerinde belirleyici bir rol oynayabileceği düşünülmektedir. Gelecekte yapılacak çalışmalar, bu değişkenlerin etkisini daha ayrıntılı bir şekilde inceleyerek mevcut bulguları destekleyebilir ve literatüre katkı sağlayabilir.

Etik Onay İzin Bilgileri

Etik Kurul Komitesi: Dicle Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Başkanlığı

Protokol Numarası: E-14679147-663.05-237636

KAYNAKÇA

- Abraham, K. (1921). *A particular form of neurotic resistance against the psychoanalytic method*. Selected Papers of Karl Abraham.
- Akhtar, S. (1989). Narcissistic personality disorder: Descriptive features and differential diagnosis. *Psychiatric Clinics of North America*, 12(3), 505-529.
- Altunışık, R., Çoşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2004). *Sosyal bilimlerde SPSS uygulamalı araştırma yöntemleri*. Sakarya Yayıncılık.
- Ames, D.R., Rose, P. & Anderson, C.P. (2006). The NPI-16 as a short measure of narcissism. *Journal of Research in Personality*, 40(4), 440-450.
- Anlı, I. & Bahadır, G. (2007). Narcissistic personality disorder and borderline personality disorder in terms of self psychology. *Studies in Psychology-Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 27.
- Anlı, İ. & Bahadır, G. (2007). Kendilik psikolojisine göre narsistik ve sınır kişilik bozukluğu. *Psikoloji Çalışmaları*, 27, 1-12.
- Atay, S. (2009). Narsist kişilik envanterinin Türkçe'ye standardizasyonu. *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(1), 181-196.
- Atay, S. (2010). *Çalışan Narsist* (1. Baskı). Namar Yayınları.
- Bayrak, E., Gacar, A., Nacar, E. & Aytaç, K.Y. (2023). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Narsistik Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi. *The Journal of Academic Social Science*, 14(14), 249-261.
- Çakır, P. & Sesli, F.A. (2013). Arsa vasıflı taşınmazların değerine etki eden faktörlerin ve bu faktörlerin önem sıralarının belirlenmesi. *Harita Teknolojileri Dergisi*, 5(3), 1-16.
- Çoban, H. & İrmış, A. (2018). Yöneticilerde narsisizm üzerine bir araştırma. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 14(1), 123-146.
- Ellis, H. (1898). Auto-erotism: A psychological study. *Alienist and Neurologist (1880-1920)*, 19(2), 260.
- Hamedoğlu, M.A. (2009). *Örgütsel narsisizm düzeyine ilişkin yönetici ve öğretmen alguları*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Bölüm, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Jones, D.N. (2013). What's mine is mine and what's yours is mine: The Dark Triad and gambling with your neighbor's money. *Journal of Research in Personality*, 47(5), 563-571.
- Karaaziz, M. & Atak, E. I. (2013). A review on narcissism and researches related narcissism. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 1, 44-59.
- Karataş, S. & Taş, A. (2017). İlk ve ortaokullardaki öğretmenlerin narsistik kişilik eğilimleri ile örgütsel özdeşleşme düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 92-121.
- Kernberg, O.F. (2014). An overview of the treatment of severe narcissistic pathology. *The International Journal of Psychoanalysis*, 95(5), 865-888.

- Kohut, H. (1972). Thoughts on narcissism and narcissistic rage. *The Psychoanalytic Study of The Child*, 27(1), 360-400.
- Masterson, J.F. (1981). *The narcissistic and borderline disorders*. Brunner.
- Özmen, E. (2006). *Kendini tanıma rehberi*. Sistem Yayıncılık, Kıssadan Hisseler Dizisi.
- Raskin, R. & Terry, H. (1988). A principal-components analysis of the Narcissistic Personality Inventory and further evidence of its construct validity. *Journal of personality and social psychology*, 54(5), 890-902.
- Raskin, R.N. & Hall, C.S. (1979). A narcissistic personality inventory. *Psychological reports*, 45(2), 590-590.
- Rozenblatt, S. (2002). *In defense of the self: The relationship of self-esteem and narcissism to aggressive behavior*. Doctoral dissertation, Long Island University, The Brooklyn Center.
- Tabachnick, B.G. & Fidell, L.S. (2013). *Using multivariate statistick* (6. editon). Pearson.
- Timuroğlu, M.K. (2005). *İş yerinde narsisizm ve iş tatmini ilişkisi: Bir uygulama*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Erzurum.
- Uçar, S.A. (2019). *Yetişkinlerde egzersiz bağımlılığı ile narsisizm arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmış Doktora Tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Bursa.
- Yuca, T. (2022). *Spor eğitmenlerinin narsisizm eğilimleri ve sosyal fizik kaygı durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dalı, Bursa.

KAYNAK GÖSTERİMİ

Akyüz, O., & Özbek, S. (2024). Beden eğitimi öğretmenlerinin bazı değişkenlere göre narsistik kişilik özelliklerinin incelenmesi. *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi - USEABD*, 10(4), 206-214. DOI: 10.18826/useabd.1561179